

## **ЗВІТ**

**в рамках проєкту СОС «Дитячі містечка» «Консультавання 7-ми громад (Івано-Франківськ, Городенка, Коломия, Ірпінь, Бородянка, Фастів, Боярка), які входять до проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»**

**щодо аналізу документів та надання онлайн-консультацій Івано-Франківській міській територіальній громаді**

### **Вступ.**

Проєкт охоплює сім громад, включаючи Івано-Франківську міську територіальну громаду, яка бере активну участь у трансформаційній ініціативі, спрямованій на зміцнення місцевого управління та підвищення ефективності систем захисту дітей через стратегічне планування та бюджетування.

Для Івано-Франківська цей проєкт має особливе значення, оскільки громада зазнала суттєвого збільшення населення через переселення осіб із районів, де тривають військові дії.

Основна мета діяльності спеціалістів ЮК «АРМАДА» в рамках цього проєкту полягає в наданні допомоги Івано-Франківській громаді у складанні місцевих бюджетів, що ефективно розподіляють ресурси на соціальні послуги. Ця ініціатива не тільки спрямована на безпосередню підтримку потреб дітей та сімей, але й прагне закласти основу для системних змін у адміністративних структурах громади та на загальнодержавному рівні.

У зв'язку з введенням воєнного стану на території України, соціальна робота у Івано-Франківській територіальній громаді набула особливої важливості, особливо в контексті зростання кількості дітей, сімей з дітьми та осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують допомоги. В цьому контексті визначення потреб населення, потенційних отримувачів соціальних послуг, співставлення зазначеного із спроможностями громади щодо надання соціальних послуг та відображення зазначеної інформації у бюджетних програмах є надзвичайно важливим завданням.

### **Джерела отримання інформації.**

Для проведення аналізу бюджетних процесів Івано-Франківської міської територіальної громади було запитано наступні документи:

1. Стратегію розвитку територіальної громади.
2. Середньострокові прогностичні та програмні документи економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг.
3. Програму економічного та соціального розвитку територіальної громади.
4. Прогноз місцевого бюджету, який охоплює звітний та два наступних роки.
5. План діяльності на середньостроковий період (на звітний та два наступних роки) головного розпорядника коштів, що реалізує політику у сфері соціальних послуг.
6. Паспорти бюджетних програм, в межах яких надаються соціальні послуги в громаді.
7. Статут ОТГ (органу місцевого самоврядування).

8. Регламент діяльності (роботи).
9. Рішення про утворення виконавчого органу (комітету).
10. Рішення про утворення старостинських округів.
11. Положення про старосту.
12. Структура ОТГ (органу місцевого самоврядування).
13. Положення про структурні підрозділи (департаменти, управління, відділи, сектори тощо).
14. Положення про місцевий фінансовий орган (установа, що здійснює функції зі складання прогнозів місцевих бюджетів, складання, виконання місцевих бюджетів, контролю за витрачанням коштів розпорядниками бюджетних коштів, а також інші функції, пов'язані з управлінням коштами місцевого бюджету).
15. Посадові інструкції начальників (директорів) структурних підрозділів;
16. Затверджені програми соціально-економічного розвитку громади, пов'язані із усиновленням, опікою над дітьми, питаннями функціонування дитячих будинків та інтернатів;
17. Положення про цільові фонди пов'язані із усиновленням, опікою над дітьми, питаннями функціонування дитячих будинків та інтернатів.

У відповідь на запит Івано-Франківською міською територіальною громадою були надані посилання на наступні документи, які знаходяться на веб-сайті громади:

- 1) Стратегія розвитку територіальної громади.
- 2) Рішення Івано-Франківської міської ради від 08.11.2019 року № 273-32, яким внесено зміни у рішення Івано-Франківської міської ради від 27.10.2017 року «Про затвердження Стратегії розвитку міста Івано-Франківська на період до 2028 року».
- 3) Звіти про виконання середньострокових прогнозних та програмних документів економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг за підсумками звітного року.
- 4) «Програма економічного і соціального розвитку Івано-Франківської міської територіальної громади на 2021-2023 роки», затверджена рішенням міської ради від 29.04.2021р. №152-8, пролонгована рішенням міської ради від 15.12.2023р. № 249-39 до 2025 року.
- 5) Прогноз місцевого бюджету, який охоплює звітний та два наступних роки.
- 6) План діяльності на середньостроковий період (на звітний та два наступних роки) головного розпорядника коштів, що реалізує політику у сфері соціальних послуг.
- 7) Паспорти бюджетних програм, згідно з якими передбачено фінансування соціальних послуг.
- 8) Статут ОТГ.
- 9) Регламент діяльності (роботи).
- 10) Рішення про утворення старостинських округів.
- 11) Положення про старосту.
- 12) Структура ОТГ (органу місцевого самоврядування).

13) Положення про структурні підрозділи (департаменти, управління, відділи, сектори тощо).

14) Положення про місцевий фінансовий орган (установа, що здійснює функції зі складання прогнозів місцевих бюджетів, складання, виконання місцевих бюджетів, контролю за витрачанням коштів розпорядниками бюджетних коштів, а також інші функції, пов'язані з управлінням коштами місцевого бюджету).

### **Аналіз отриманих документів.**

#### **I. Стратегія розвитку територіальної громади.**

**Стратегія розвитку м. Івано-Франківська (надалі – Стратегія розвитку) була затверджена рішенням Івано-Франківської міської ради від 27.10.2017 року №276-16 та уточнена рішенням Івано-Франківської міської ради від 08.11.2019 року № 273-32.**

Основними завданнями визначеними Стратегією розвитку є:

1. Стратегічний напрям А. Місто підтримки інвестицій та розвитку бізнесу<sup>1</sup>.
  - 1.1. Розбудова бізнес інфраструктури;
  - 1.2. Розвиток малого та середнього підприємництва;
  - 1.3. Залучення інвестицій;
  - 1.4. розвиток пріоритетних сфер економіки міста;
  - 1.5. розвиток туризму.
  
2. Стратегічний напрям В. Місто енергоефективної та дружньої до довкілля інфраструктури
  - 2.1. Просторовий розвиток і привабливий зовнішній вигляд міста;
  - 2.2. Підвищення енергоефективності та впровадження альтернативних джерел енергії;
  - 2.3. Модернізація комунальної інфраструктури міста;
  - 2.4. Розвиток інфраструктури дозвілля та відпочинку;
  - 2.5. Розвиток транспортної інфраструктури міста.
  
3. Стратегічний напрям С. Місто відкритої влади та сучасного управління
  - 3.1. Відкрите та ефективне врядування;
  - 3.2. Активна громада;
  - 3.3. Безпека та правопорядок;
  
4. Стратегічний напрям D. Місто якісної освіти, медицини, різноформатного культурного середовища
  - 4.1. Інноваційна наука, якісна освіта;
  - 4.2. Доступна медицина;
  - 4.3. Різнопрофільне культурне середовище.

Зазначені стратегічні напрями в цілому сприяють цілям деінституціалізації (надалі – ДІ), проте їх вплив є різним.

Так, стратегічний напрям А має непрямий вплив на ДІ. Економічний розвиток створює додаткові ресурси, які можуть бути спрямовані на соціальні послуги, підтримку

сімей і дітей. Проте для безпосередньої підтримки ДІ важливо, щоб ці ресурси спрямовувалися на соціальні проекти.

Стратегічний напрям В також має непрямий вплив на ДІ. Покращення інфраструктури та умов життя в місті створює кращі умови для дітей та сімей, але для відповідності цілям ДІ потрібна інтеграція соціальних аспектів у планування інфраструктури.

Найбільше відповідають цілям ДІ напрямки С і D, які передбачають розвиток якісної освіти, доступної медицини, відкритого врядування та активної громади. Для повної відповідності цілям ДІ важливо інтегрувати соціальні аспекти у всі стратегічні напрями, зокрема забезпечити цільове спрямування ресурсів на підтримку дітей і сімей та розвиток соціальних послуг.

### **Рекомендації.**

З урахування того, що останні зміни до стратегії Івано-Франківської міської територіальної громади були внесені ще у 2019 році, та приймаючи до уваги, що з того часу громада стикнулася із такими викликами як пандемія спричинена вірусом COVID-19, повномасштабне вторгнення російської федерації, збільшення кількості населення за рахунок значної кількості внутрішньо-переміщених осіб, зміщення акценту на інші потреби населення, зміну законодавства, яким регулюється надання соціальних послуг необхідним є проведення комплексного перегляду та оновлення стратегії розвитку громади. Це оновлення повинно враховувати нові соціальні, економічні та безпекові виклики, забезпечувати ефективну інтеграцію внутрішньо-переміщених осіб, відповідати сучасним потребам населення та відповідати новим законодавчим вимогам щодо надання соціальних послуг.

## **II. Програма економічного та соціального розвитку.**

Програма економічного і соціального розвитку Івано-Франківської міської територіальної громади на 2021-2023 роки затверджена рішенням Івано-Франківської міської ради від 29.04.2021 року № 152-8.

Рішенням Івано-Франківської міської ради від 15.12.2023 року №249-39 було внесено зміни та пролонговано до 2025 року рішення міської ради від 29.04.2021р. №152-8 «Про Програму економічного і соціального розвитку Івано-Франківської міської територіальної громади на 2021-2023 роки».

Програма економічного та соціального розвитку, що була затверджена у 2021 році, серед основних проблем в соціальній сфері, визначала наступні:

- недостатнє фінансування будівництва, реконструкції та капітального ремонту об'єктів соціально-культурної сфери, відсутність фінансової підтримки з державного бюджету;
- незбалансованість попиту та пропозиції робочої сили на ринку праці;
- проблема працевлаштування молоді, особливо випускників вищих навчальних закладів;
- наявність значної суми заборгованості із виплати заробітної плати на підприємствах міста, в тому числі на підприємствах-банкрутах;

- недотримання підприємствами різних форм власності мінімальних державних гарантій з оплати праці та своєчасної виплати заробітної плати працівникам;
- використання найманої праці суб'єктами господарської діяльності без належної реєстрації трудових договорів з працівником;
- необхідність у функціонуванні в ЦНАП контакт-центру (кол- та онлайн-консультацій громадянам щодо порядку надання адміністративних послуг);
- потреба у розробці та впровадженні мобільних додатків місцевої інформаційної системи у сфері надання адміністративних послуг тощо;
- недостатнє забезпечення безперешкодного доступу людей з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення до об'єктів житлового та громадського призначення;
- відсутність приміщення для облаштування дитячого будинку сімейного типу;
- недостатнє охоплення сімейними формами виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- недостатнє фінансування заходів з покращення стану матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я;
- проведення капітальних та поточних ремонтів дахів, а також приміщень дошкільних та загальноосвітніх закладів міста;

З метою вирішення зазначених проблем, Івано-Франківською міською територіальною громадою було затверджено виконання наступних завдань:

В молодіжній та сімейній політиці:

- підвищення спроможності, публічності та демократичного врядування інститутів громадянського суспільства у молодіжній сфері;
- підвищення рівня культури волонтерства серед дітей та молоді;
- сприяння формуванню відповідального ставлення молоді до власного здоров'я, планування сім'ї та батьківства, навколишнього природного середовища;
- сприяння утворенню та розвитку молодіжних консультативно-дорадчих органів;
- сприяння духовному та фізичному розвитку молоді, вихованню почуття громадянської самосвідомості та патріотизму, бажання активно сприяти утвердженню державності в Україні;
- сприяння реалізації творчого потенціалу молодої людини в інтересах становлення й самореалізації її особистості, формування морально-правової культури та профілактики негативних явищ в дитячому та молодіжному середовищах;
- забезпечення оздоровлення та відпочинку дітей в дитячих оздоровчих закладах, співпраця з громадськими, релігійними організаціями, благодійними фондами щодо оздоровлення дітей та молоді;
- забезпечення проведення превентивних заходів серед населення з питань протидії торгівлі людьми та ідентифікації постраждалих;
- забезпечення надання адміністративних послуг багатодітним сім'ям;
- здійснення підтримки сімей, що опинилися у складних життєвих обставинах, сімей внутрішньо переміщених осіб та сімей, чоловіки яких перебувають в зоні АТО;

- забезпечення реалізації державної політики з питань рівних прав та можливостей жінок та чоловіків;
- забезпечення підготовки документів на присвоєння почесного звання України "Мати-героїня" матерям, які проживають на території міської територіальної громади, та народили і виховали до 8-річного віку п'ятеро та більше дітей;
- забезпечення надання соціальних послуг в усіх селах, приєднаних до Івано-Франківської міської територіальної громади, зокрема виявлення сімей, які потребують підтримки та недопущення потрапляння їх у складні життєві обставини;
- забезпечення придбання житла для осіб з числа сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- організація у КНП "Міська клінічна дитяча лікарня Івано-Франківської міської ради" медичного забезпечення, реабілітації, відновлювального лікування та цілодобового догляду дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, залишилися без батьківської опіки, дітей, які зазнали насильства;
- проведення заходів щодо оформлення спадщини, погашення заборгованості за комунальні послуги за житло, здійснення ремонту, відновлення житла, яке є власністю дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- робота над створенням Центру соціальної підтримки дітей та сімей - закладу соціального захисту дітей та сімей з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах, з урахуванням соціальних потреб Івано-Франківської міської територіальної громади;
- проведення рейдів та інших заходів з метою профілактики дитячої бездоглядності, безпритульності та запобігання правопорушенням;
- забезпечення виготовлення та розповсюдження соціальної рекламної продукції з питань пропаганди національного усиновлення, розвитку сімейних форм виховання, запобігання потрапляння в складні життєві обставини сімей з дітьми;
- забезпечення щорічного проведення фестивалю-конкурсу для неповнолітніх "Я маю право...";
- проведення робіт щодо виховання дітей у рамках інтерактивних пізнавальних проєктів (квести, школа лідерського росту "Я можу..." тощо).

Такі дії, серед іншого, повинні були сприяти зростанню частки молоді, яка відповідально ставиться до планування сім'ї та батьківства; зниженню частки молоді, яка особисто стикається з проявами дискримінації та соціальної дистанції (негативним ставленням) до себе; зростанню кількості молодіжних центрів та частки молоді, яка задоволена якістю послуг, що вони надають; збільшенню частки дітей, охоплених організованими формами оздоровлення та відпочинку; популяризації сімейних цінностей шляхом проведення загальноміських сімейних свят та фестивалів; зменшенню кількості випадків вчинення насильства в сім'ї, покращенню мікроклімату у сім'ях, де було зафіксовано факт насильства.

В соціальній сфері було заплановано виконання наступних завдань:

- призначення та виплату компенсацій фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі;
- надання коштів з бюджету міської територіальної громади пільг на житло та комунальні послуги: особам з інвалідністю I, II групи зору, особам з інвалідністю I групи з дитинства, особам, які були реабілітовані відповідно до ст.3 Закону України "Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні", вдовам реабілітованих, ветеранам ОУН-УПА, вдовам ветеранів ОУН-УПА, сім'ям військовослужбовців, які

загинули в Афганістані, учасникам АТО/ООС та членам їх сімей, членам сімей загиблих в АТО/ООС;

- виплату компенсацій: матері Героя Небасної Сотні, почесним громадам міста Івано-Франківська, особам, які були реабілітовані відповідно до ст.1 Закону України "Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні", сім'ям військовослужбовців, які загинули в Афганістані;

- виплату допомоги на кожну дитину з інвалідністю батькам, усиновителям, опікунам або піклувальникам, які фактично здійснюють догляд за дитиною з інвалідністю підгрупи А віком до 18 років;

- виплату одноразової грошової допомоги, в т.ч. на ліки і лікування відповідно до звернень мешканців міської територіальної громади та допомоги батькам та близьким родичам на лікування онкохворих дітей;

- сприяння створенню умов для безперешкодного доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до об'єктів соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури.

Очікуваними результатами зазначених дій повинно було бути покращення соціального захисту малозабезпечених мешканців міської територіальної громади (в тому числі дітей з інвалідністю, учасників бойових дій АТО/ООС, членів їх сімей, членів сімей загиблих під час участі в антитерористичній операції та учасників АТО/ООС) та надання додаткових гарантій соціального захисту мешканцям міської територіальної громади за рахунок коштів бюджету громади.

Загалом програма економічного і соціального розвитку Івано-Франківської міської територіальної громади містить важливі елементи, що підтримують стратегію деінституціалізації, але потребує подальшої інтеграції та уточнення. Важливі аспекти програми включають підтримку сімейних форм виховання дітей, створення центрів соціальної підтримки та забезпечення умов для інклюзії осіб з інвалідністю. Однак, відсутність належного фінансування інфраструктури і недостатнє охоплення сімейними формами виховання дітей-сиріт вимагають додаткової уваги. Заплановані соціальні завдання, такі як виплата компенсацій та сприяння створенню умов для безперешкодного доступу маломобільних груп населення, відповідають цілям ДІ. Важливо забезпечити фінансування для будівництва і реконструкції об'єктів, які підтримують сімейні форми виховання, і розширити програми підтримки сімей, що приймають дітей-сиріт. Рекомендовано запровадити інформаційні кампанії, тренінги для соціальних працівників та систему моніторингу ефективності програм ДІ. Загалом, програма закладає основу для деінституціалізації, але потребує подальших кроків для повної відповідності цієї стратегії.

### **Рекомендації.**

З урахуванням вищенаведеного, рекомендується розробити план залучення альтернативних джерел фінансування, таких як гранти від міжнародних організацій, державні субвенції та партнерські проекти з приватним сектором. Варто залучати бізнес до соціальних проектів через програми корпоративної соціальної відповідальності, щоб забезпечити додаткові фінансові ресурси. Розширити програми підтримки сімей, які приймають дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, шляхом запровадження фінансових стимулів і створення додаткових центрів соціальної підтримки дітей та сімей з акцентом на реабілітацію та соціальну адаптацію.

Провести аудит доступності громадських і житлових будівель для людей з обмеженими фізичними можливостями та розробити програми з покращення безбар'єрного середовища, зокрема встановлення пандусів, ліфтів та спеціальних санітарних вузлів. Організувати програми стажування та практичного навчання для випускників вищих навчальних закладів, а також створити інформаційні платформи для молоді з можливостями працевлаштування та професійного розвитку. Впровадити системи моніторингу за дотриманням мінімальних державних гарантій з оплати праці та своєчасної виплати заробітної плати, проводячи регулярні інспекції на підприємствах та організаціях різних форм власності.

Розробити та запустити мобільні додатки для надання адміністративних послуг, забезпечуючи інтеграцію з існуючими системами, а також створити контакт-центри для надання консультацій громадянам щодо порядку надання адміністративних послуг. Запровадити постійні консультаційні служби для сімей, що опинилися у складних життєвих обставинах, зокрема внутрішньо переміщених осіб та сімей військовослужбовців, проводячи регулярні зустрічі з представниками цих сімей для визначення їхніх потреб та надання необхідної допомоги.

Організувати інформаційні кампанії з пропаганди національного усиновлення, розвитку сімейних форм виховання та профілактики складних життєвих обставин, а також проводити регулярні тренінги для соціальних працівників з метою підвищення їхньої професійної кваліфікації та ефективності роботи. Створити систему моніторингу та оцінки ефективності програм деінституціалізації, залучаючи до цього процесу незалежних експертів та представників громадськості, проводячи регулярні оцінки результатів програм з можливістю коригування стратегії відповідно до отриманих даних.

### **III. Звіти про виконання середньострокових прогностичних та програмних документів економічного і соціального розвитку територіальної громади.**

Рішенням Івано-Франківської міської ради від 22.12.2022 року № 222-32 було затверджено Програму соціальної підтримки окремих категорій громадян в Івано-Франківській міській територіальній громаді на 2023-2025 роки.

Метою програми є посилення соціального захисту людей з інвалідністю, ветеранів ОУН-УПА, учасників АТО/ООС, Захисників і Захисниць України, які брали участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, членів сімей загиблих (померлих) учасників АТО/ООС, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, яким встановлено статус в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, а до встановлення статусу на підставі документів про загибель (смерть) Захисників і Захисниць України, та інших категорій громадян, мешканців Івано-Франківської міської територіальної громади, створення сприятливих умов для розвитку громадських організацій.

У відповідності до звіту про виконання зазначеної програми за 2023 рік можна виділити наступні заходи, які стосуються процесу деінституціалізації, а саме:

#### **1. Підтримка осіб з інвалідністю:**

- Надання одноразової допомоги у розмірі 500 грн особам з інвалідністю I та II груп, яким не виповнилося 70 років.



- Надання пільг на житлово-комунальні послуги для осіб з інвалідністю зору I та II груп, а також для осіб з інвалідністю з дитинства I групи.

**2. Підтримка сімей та дітей:**

- Надання одноразової матеріальної допомоги у зв'язку з народженням дитини (16 млн 440 тис. грн на 735 дітей).

- Компенсації та надбавки для батьків, усиновителів, опікунів або піклувальників, які здійснюють догляд за дитиною з інвалідністю підгрупи А віком до 18 років.

**3. Матеріальна допомога на лікування та ліки:**

- Надання одноразової допомоги на ліки та лікування мешканцям міста, включаючи Захисників/Захисниць, які отримали важкі поранення (63 млн 171 тис. 100 грн).

- Надання допомоги онкохворим дітям.

**4. Фінансова підтримка громадським організаціям осіб з інвалідністю та ветеранів:**

- Фінансова підтримка для громадських організацій осіб з інвалідністю на здійснення статутної діяльності.

Зазначені заходи сприяють підтримці сімейних форм виховання, забезпеченню умов для інклюзії осіб з інвалідністю, а також підтримують процес деінституціалізації шляхом створення умов для життя в громадах та надання необхідної соціальної допомоги.

**IV. План діяльності на середньостроковий період (на звітний та два наступних роки) головного розпорядника коштів, що реалізує політику у сфері соціальних послуг.**

Щодо заходів, які передбачені в плані діяльності департаменту соціальної політики Виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради, що відповідають стратегії деінституціалізації:

№	Видатки	Виділені кошти на 2024 рік (грн.)
1.	Одноразова грошова допомога з нагоди дня народження дітей до 18 років, батьки яких призвані на українсько-російську війну 500 грн. на 2000 осіб	1 000 000,00
2.	Одноразова грошова допомога з нагоди дня народження особам з інвалідністю I та II групи, 1700 грн. на 500 осіб	850 000,00
3.	Одноразова допомога у зв'язку з народженням дитини у 2024 році, 20 000,00 грн. на 1000 осіб	20 000 000,00
4.	Одноразова грошова компенсація за поїздку дітей	200 000,00

	військовослужбовців ЗСУ, 500 грн. на 400 осіб	
<b>5.</b>	Одноразова грошова допомога особам для встановлення автономного опалення соціально-вразливим категоріям мешканців ІФ, 50 000 грн. на 1000 осіб	<b>50 000 000,00</b>
<b>6.</b>	Разова матеріальна допомога малозабезпеченим громадянам міста в т.ч. компенсація сім'ям	<b>80 000 000,00</b>
<b>7.</b>	Разова допомога сім'ям загиблих учасників українсько-російської війни, 1000 грн. на 450 осіб	<b>450 000,00</b>
<b>8.</b>	Щомісячна матеріальна допомога членам сімей загиблих в АТО і в повномасштабній українсько-російській війні, 3028 грн. на 450 осіб	<b>16 351 200,00</b>
<b>9.</b>	Доплата до пенсії сім'ям загиблих в Афганістані, 3028 на 10 осіб	<b>363 360,00</b>
<b>10.</b>	Щомісячна доплата дітям з інвалідністю підгрупи «А» (190 осіб)	<b>1 368 000,00</b>
<b>11.</b>	Матеріальна допомога важкохворим дітям з онкозахворюванням	<b>1 000 000,00</b>

Загалом, видатки, заплановані в бюджеті Івано-Франківської міської територіальної громади на 2024 рік, спрямовані на підтримку соціально вразливих категорій населення, що сприяє стратегії деінституціалізації. Фінансова допомога дітям, особам з інвалідністю, малозабезпеченим сім'ям, а також родинам військовослужбовців та загиблих учасників війни допомагає знизити економічний тиск на ці групи та забезпечити їх стабільність. Ці заходи сприяють збереженню дітей у сімейному середовищі, покращенню умов проживання та догляду, а також інтеграції в громаду, що відповідає принципам деінституціалізації. Також важливим є, в даному випадку, забезпечити ефективний контроль та збалансоване фінансування, щоб мінімізувати негативні наслідки та максимізувати користь від соціальних програм.

#### **V. Паспорти бюджетних програм, згідно з якими передбачено фінансування соціальних послуг.**

Хочемо зауважити, що паспорти бюджетних програм Департаменту соціальної політики за 2024 рік не вдалося завантажити за наданим посиланням (<https://mvk.if.ua/pbprog>), відтак, аналізувались програми зазначеного департаменту за 2023 рік.

Серед бюджетних програм, згідно з якими передбачено фінансування соціальних послуг можна виділити наступні:

- 1) Забезпечення діяльності інших закладів у сфері соціального захисту і соціального забезпечення.
- 2) Оздоровлення та відпочинок дітей, в тому числі дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування.

3) Виконання заходів за рахунок цільових фондів утворених ВР АР Крим, органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади і фондів, утворених Верховною Радою АР Крим, органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади. В обґрунтування мети зазначеної програми, вказано, що забезпечення інтересів дитини, спрямованих на задоволення індивідуальних потреб дитини відповідно до її віку, статі, стану здоров'я, особливостей розвитку, життєвого досвіду, родинної, культурної та етнічної належності, є пріоритетним напрямком у роботі з дітьми. В сучасних умовах проблеми поліпшення становища сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах та дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, має особливе значення.

4) Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (м. Києві), селищах, селах, територіальних громадах.

5) Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (м. Києві), селищах, селах, територіальних громадах. Метою зазначеної програми є сприяння створенню належних умов для виконання програм з соціального захисту населення.

6) Надання інших пільг окремим категоріям громадян.

7) Надання пільг окремим категоріям громадян з послуг зв'язку.

8) Забезпечення компенсаційних виплат за пільговий проїзд окремих категорій громадян автотранспортом.

9) Компенсаційні виплати за пільговий проїзд окремих категорій громадян на залізничному транспорті.

10) Компенсаційні виплати за пільговий проїзд окремих категорій громадян електротранспортом.

11) Забезпечення соціальними послугами за місцем проживання громадян, які не здатні до самообслуговування у зв'язку із похилим віком, хворобою, інвалідністю.

12) Утримання та забезпечення центрів соціальних служб.

13) Надання соціальних гарантій фізичним особам, які надають послуги громадянам похилого віку, з інвалідністю, дітям з інвалідністю, хворим, які не здатні до самообслуговування та потребують сторонньої допомоги.

14) Надання пільг населенню.

15) Забезпечення діяльності інших закладів у сфері соціального захисту і соціального забезпечення.

16) Інші заходи у сфері соціального захисту і соціального забезпечення.

17) Виконання заходів за рахунок цільових фондів утворених ВР АР Крим, органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади і фондів, утворених Верховною Радою АР Крим, органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади. Мета програми – здійснення фінансової підтримки батькам та близьким родичам онкохворих дітей.

Загалом вищезазначені програми відповідають принципам деінституціалізації. Програми спрямовані на забезпечення соціального захисту різних категорій населення, включаючи дітей, осіб з інвалідністю, ветеранів та інших соціально вразливих груп. Це сприяє комплексному підходу до вирішення соціальних проблем. Крім того, особлива

увага приділяється дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, а також сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах. Це є важливим кроком у забезпеченні захисту прав дітей. Однак не всі програми оформлені згідно вимог чинного законодавства. Так, деякі з них не містять визначених завдань або результативних показників, які повинні обов'язково зазначатись у бюджетних програмах такого типу.

### **Рекомендації.**

Для забезпечення ефективності бюджетних програм, спрямованих на соціальний захист, необхідно вжити ряд практичних заходів. Перш за все, слід переглянути і оновити паспорти бюджетних програм, забезпечивши їх відповідність чинному законодавству, зокрема включення конкретних завдань та результативних показників. Важливо розробити систему моніторингу та оцінки ефективності програм, що дозволить вчасно виявляти проблеми і коригувати заходи для досягнення максимальної ефективності.

З метою підвищення прозорості та підзвітності, рекомендується впровадити регулярні публікації звітів про виконання програм на офіційному сайті громади, а також організувати громадські обговорення результатів. Для покращення координації між різними програмами, слід створити міжвідомчу робочу групу, яка займатиметься плануванням, впровадженням та моніторингом соціальних програм.

Необхідно посилити фінансування ключових програм, зокрема тих, що спрямовані на підтримку дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Для цього можна залучати додаткові джерела фінансування, такі як гранти міжнародних організацій та партнерські проекти з приватним сектором.

Крім того, важливо забезпечити регулярне підвищення кваліфікації соціальних працівників, що дозволить покращити якість надання соціальних послуг. Для цього можна організувати тренінги та семінари за участю експертів у сфері соціального захисту.

Нарешті, слід розробити та впровадити інформаційні кампанії, спрямовані на підвищення обізнаності населення про доступні соціальні послуги та права, що сприятиме більш ефективному використанню ресурсів та підтримці найбільш вразливих категорій громадян.

## **VI. Статут ОТГ.**

Статут територіальної громади міста Івано-Франківська затверджений рішенням Івано-Франківської міської ради від 19.05.2015 року № 1743-54.

Аналіз зазначеного установчого документу дозволяє виділити основні плюси та мінуси даного статуту.

Основні плюси:

- Принципи демократичного самоврядування: статут визначає принципи народовладдя, верховенства права, гласності, колегіальності та виборності, що сприяють розвитку демократичного суспільства.
- Захист прав громадян: пріоритетом є права та свободи людини, забезпечення рівного доступу до соціально-економічних і культурних благ, що гарантує соціальну справедливість.

- Самостійність місцевого самоврядування: статут закріплює правову, організаційну та фінансову самостійність територіальної громади, що сприяє ефективному управлінню місцевими ресурсами.

Основні мінуси:

- Загальність формулювань: положення Статуту мають занадто загальний характер, що може ускладнювати їх практичну реалізацію та інтерпретацію.
- Застаріла редакція: останній раз редакція статуту змінювалась в 2015 році, внаслідок чого статут не враховує всі актуальні норми законодавства та реалії сьогодення.

### **Рекомендації.**

Для покращення ефективності та актуальності Статуту територіальної громади міста Івано-Франківська, слід вжити декілька практичних заходів. Перш за все, необхідно оновити редакцію статуту з урахуванням сучасних викликів та змін у законодавстві, які відбулися з 2015 року, включаючи нові норми щодо соціального захисту, управління ресурсами та прав людини.

Рекомендується деталізувати формулювання положень статуту, щоб забезпечити їх чітке тлумачення та практичне застосування. Це сприятиме уникненню неоднозначностей та полегшить реалізацію статуту на місцевому рівні.

Можливо, слід провести громадські консультації для врахування думок та пропозицій мешканців громади щодо змін до статуту. Це забезпечить прозорість процесу та підвищить рівень довіри громадян до місцевої влади.

Також доцільно створити робочу групу, що включатиме представників місцевої влади, громадських організацій та експертів для розробки нової редакції статуту. Це дозволить забезпечити комплексний підхід до його оновлення.

Необхідно впровадити регулярний моніторинг та оцінку виконання положень статуту, щоб вчасно виявляти недоліки та вносити корективи. Це допоможе забезпечити ефективне функціонування місцевого самоврядування та відповідність статуту потребам громади.

## **VII. Положення про Департамент соціальної політики виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради.**

Відповідно до положення, основною метою Департаменту соціальної політики Івано-Франківської міської ради є реалізація державної політики у сфері соціального захисту та забезпечення соціальних послуг для населення територіальної громади.

### **Основні завдання Департаменту:**

1. Виконання функцій розпорядника коштів державного бюджету і бюджету Івано-Франківської міської територіальної громади для здійснення заходів з виконання державних програм соціального захисту населення.
2. Забезпечення дотримання законодавства про соціальний захист та соціальне обслуговування населення.
3. Надання державної допомоги сім'ям з дітьми, особам з інвалідністю, особам, які не мають права на пенсію, та іншим вразливим категоріям населення.

4. Підготовка проектів рішень міської ради, виконавчого комітету та розпоряджень міського голови, які стосуються питань соціального захисту.
5. Забезпечення діяльності соціальних установ і організацій, контроль якості надання соціальних послуг.
6. Сприяння органам місцевого самоврядування у вирішенні питань соціально-економічного розвитку території.
7. Ведення обліку та надання субсидій, компенсацій та інших пільг окремим категоріям громадян.
8. Інформування населення з питань, що належать до компетенції департаменту, через засоби масової інформації та офіційні канали.

У підпорядкуванні департаменту знаходяться наступні надавачі соціальних послуг:

- Івано-Франківський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг);
- будинок нічного перебування;
- міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- Івано-Франківський міський центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями «Дивосвіт».

Однак, жодних положень/статутів/порядків або інших установчих документів вищезазначених надавачів соціальних послуг, надано на ознайомлення не було, тому вказані документи не аналізувались спеціалістами ЮК «АРМАДА».

### **VIII. Джерела фінансування надання соціальних послуг.**

З аналізу наданих документів вбачається, що надання соціальних послуг у Івано-Франківській територіальній громаді здійснюється силами місцевого бюджету.

Так, під час аналізу були відсутні документи, якими б підтверджувалось отримання коштів з державного бюджету щодо впровадження та розвитку соціальних послуг, та фінансування їх надання жителям громади.

### **Висновки за наслідками аналізу наданих документів.**

Загалом, аналіз документів Івано-Франківської міської територіальної громади показує, що є значна кількість позитивних моментів у розвитку соціальних програм і підтримці вразливих категорій населення. Водночас є аспекти, які потребують доопрацювання для підвищення ефективності та відповідності сучасним вимогам.

### **Плюси, які можна виділити в результаті аналізу:**

1. Надані документи містять широкий спектр заходів, спрямованих на підтримку вразливих категорій населення, включаючи дітей-сиріт, осіб з інвалідністю, малозабезпечених громадян, ветеранів та сім'ї військовослужбовців.
2. Включення заходів, спрямованих на підтримку сімейних форм виховання, створення центрів соціальної підтримки та забезпечення умов для інклюзії осіб з інвалідністю, відповідає принципам деінституціоналізації.

3. Соціальні програми передбачають надання різних видів допомоги, включаючи одноразові виплати, компенсації та соціальні послуги, що сприяє комплексному вирішенню соціальних проблем.

4. Статут територіальної громади закріплює принципи народовладдя, верховенства права, гласності та колегіальності, що сприяє розвитку демократичного суспільства.

5. Пріоритетність прав і свобод людини, забезпечення рівного доступу до соціально-економічних і культурних благ гарантує соціальну справедливість.

### **Моменти, які потребують доопрацювання:**

1. Статут містить занадто загальні положення, що ускладнює їх практичну реалізацію та інтерпретацію. Він також потребує актуалізації, оскільки остання редакція була змінена у 2015 році і не враховує сучасних реалій та законодавчих змін.

2. Недостатнє фінансування інфраструктурних проєктів може призвести до затримок або неповного виконання запланованих заходів, таких як облаштування дитячих будинків сімейного типу та покращення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я.

3. Деякі бюджетні програми не містять визначених завдань або результативних показників, що ускладнює оцінку їх ефективності та може призвести до нецільового використання коштів. Не всі програми оформлені згідно з вимогами чинного законодавства.

4. Програма економічного і соціального розвитку потребує додаткової уваги до розширення сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

5. Залучення коштів із державного бюджету для фінансування надання соціальних послуг.

## **Проведення консультації для Івано-Франківської міської територіальної громади.**

### **I. Щодо обраних тем для консультації з громадою.**

Під час проведення аналізу документів було виявлено наступні запити, які є актуальними для Івано-Франківської міської територіальної громади:

1. Роз'яснення законодавства щодо формування місцевих бюджетів (включно щодо планування за програмно-цільовим методом).

2. Роз'яснення щодо повноважень територіальних громад (органів місцевого самоврядування) у формуванні бюджетних запитів та розпорядженні бюджетними коштами.

3. Роз'яснення щодо порядку розрахунку вартості соціальних послуг.

4. Роз'яснення щодо порядку впровадження та надання платних соціальних послуг.

5. Роз'яснення щодо порядку залучення донорських програм та субвенцій.

**Відтак консультація, яка була надана громаді була побудована з урахуванням зазначених запитів та план консультацій було сформовано наступним чином:**

1. Формування та планування місцевих бюджетів.
2. Повноваження структурних підрозділів органів місцевого самоврядування в контексті бюджетних правовідносин.
3. Джерела фінансування надання соціальних послуг.
4. Розрахунок вартості соціальної послуги.
5. Порядок надання платних послуг.

Під час розгляду першого питання фахівцями ЮК «Армада» було висвітлено головні особливості програмно-цільового методу в бюджетному процесі та проаналізовано інструменти, які застосовуються при плануванні та формуванні місцевих бюджетів.

Особливу увагу було приділено порядку складання та затвердження бюджетних програм: визначення мети бюджетної програми, завдань, які будуть виконуватись, результативних показників та відповідальних виконавців.

Друге питання стосувалось повноважень структурних підрозділів.

Під час даного блоку було розглянуто можливості використання в роботі органів місцевого самоврядування статей Конституції України, а саме застосування статей 19 та 92 Конституції.

Також було проаналізовано принципи «належного урядування» та дискреційні повноваження органів місцевого самоврядування.

Під час цього ж блоку, нами було запропоновано представникам громад, при прийнятті управлінських рішень, використовувати так званий «тест статтею 2 Кодексу адміністративного судочинства України».

Окремо приділено увагу можливості використання судової практики та практики Європейського суду з прав людини при здійсненні своїх владних повноважень та прийнятті управлінських рішень.

Під час розгляду третього питання було проаналізовано можливості залучення державних субвенцій та благодійної допомоги для оплати надання соціальних послуг або реалізації інших соціальних проєктів.

В даному аспекті було проаналізовано можливості органів місцевого самоврядування отримувати благодійну допомогу як безпосередньо кінцевий отримувач такої благодійної допомоги (для забезпечення діяльності такого органу місцевого самоврядування) так і з метою передачі такої благодійної допомоги іншим особам, які її потребують (у вигляді грошової допомоги, товарів чи послуг).

Четверте питання стосувалось безпосередньо процесу розрахунку вартості соціальних послуг. Під час його розгляду було проаналізовано якими саме нормативно-правовими актами регулюється розрахунок вартості соціальних послуг, як проводити розрахунок та як такий розрахунок затверджувати.

При розгляді п'ятого питання особливу увагу було приділено саме порядку надання платних соціальних послуг та було надано відповіді на запитання: коли це



можливо? На підставі чого проводиться надання платних соціальних послуг? Хто такі послуги може надавати? В яких документах вони повинні бути закріплені?

З урахуванням вищевикладеного, під час консультацій Івано-Франківській міській територіальній громаді були надані роз'яснення щодо усіх вищенаведених питань.

Особливу увагу під час проведення консультацій фахівці ЮК «Армада» звернули на оформлення громадою таких ключових документів якими затверджуються повноваження органів місцевого самоврядування, таких як:

1. Статути ОТГ;
2. Положення про структурні підрозділи, неприбуткові організації, комунальні підприємства, які підпорядковуються органам місцевого самоврядування.
3. Програми соціально-економічного розвитку.
4. Бюджетні програми.
5. Бюджетні запити тощо.

При цьому було виявлено, що представники громади, які беруть участь у бюджетному процесі, розуміють, які документи потрібно готувати. Однак, виникають труднощі із затвердженням повноважень надавачів соціальних послуг, що може призводити до непорозумінь і невизначеності у процесі роботи, пов'язаних із реалізацією власних можливостей задля максимально ефективного здійснення діяльності такими надавачами.

Наприклад, у документі, яким регламентується порядок роботи надавача соціальних послуг, відсутній перелік саме тих послуг, який надається таким надавачем. Дана ситуація може мати негативний наслідок при обґрунтуванні бюджетного запиту, оскільки надавачу соціальних послуг може бути відмовлено у фінансуванні (щоб залучити додаткових фахівців або закупити необхідне обладнання для надання соціальної послуги), якщо не буде доведено на підставі чого надається саме така соціальна послуга.

Окремо стоїть питання щодо залучення коштів державного бюджету (обласного бюджету) та благодійної допомоги на реалізацію певних процесів у громаді. Залучення додаткових коштів є надзвичайно важливим для громади, оскільки це розширює фінансові можливості, дозволяє реалізувати інфраструктурні проекти, покращувати якість соціальних послуг і підтримувати економічний розвиток.

З урахуванням вищезазначеного, громаді були надані рекомендації:

1. Приділити значну увагу для визначення потреб населення у соціальних послугах.
2. Передбачити у статутних документах послуги, які надаються відповідними органами у громаді.
3. Провести розрахунок вартості соціальних послуг.
4. Закріпити права та повноваження осіб залучених до планування та формування бюджету у відповідних документах.
5. Використовувати кошти державного бюджету та донорських організацій.
6. Проводити аналіз якості наданих соціальних послуг.

## **Висновки.**

Аналіз документів та консультацій виявив ряд викликів, з якими стикається Івано-Франківська міська територіальна громада, але також показав її готовність до прогресу та змін.

Особливу увагу приділено ефективній соціальній роботі на місцевому рівні та взаємодії всіх учасників системи захисту дітей. Соціальні програми передбачають різні види допомоги, включаючи одноразові виплати, компенсації та соціальні послуги, що сприяє комплексному вирішенню соціальних проблем. Інтеграція принципів деінституціалізації, включаючи заходи для підтримки сімейних форм виховання, створення центрів соціальної підтримки та інклюзії осіб з інвалідністю, є важливою складовою соціальних програм. Принципи демократичного самоврядування, закріплені у статуті територіальної громади, підкреслюють важливість народовладдя, верховенства права, гласності та колегіальності. Пріоритетність прав і свобод людини, забезпечення рівного доступу до соціально-економічних і культурних благ гарантує соціальну справедливість.

Однак, громада стикається з низкою викликів. Серед основних проблем є реалізація повноважень органів місцевого самоврядування, включаючи надавачів соціальних послуг, при формуванні та плануванні бюджетних процесів. Постійні зміни в законодавстві щодо порядку надання соціальних послуг створюють додаткові труднощі для місцевих органів управління. Складність відстоювання виділення коштів на необхідні для громади проекти також залишається актуальною проблемою. Громада потребує залучення додаткових коштів, окрім місцевого бюджету, для збільшення обсягів соціальних послуг та вдосконалення процесів їх надання. Проведення розрахунку вартості соціальних послуг на практиці залишається складним завданням через незрозумілість чинного законодавства, відсутність затверджених стандартів та постійні зміни вихідних даних.